

MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

MD - 2012, mun. Chișinău,
str. 31 August 1989, nr. 82
tel.: +373 22 20 14 24
web: www.justice.gov.md,
e-mail: secretariat@justice.gov.md

06.03.2023 nr. 04/1858
La nr. 07-519 din 27.02.2023

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării

Cu referire la *proiectul definitivat al hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de lege privind securitatea cibernetică (număr unic 41/ME/2023)*, comunicăm următoarele.

În lista contrasemnatarilor la proiectul hotărârii Guvernului, cuvântul „Viceprimier” se va substitui cu cuvântul „Viceprim-ministru” astfel cum este indicat în *Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern*.

La proiectul legii:

1. În conformitate cu art. 31 alin. (2) din *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, proiectele actelor normative care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene sunt marcate pe prima pagină în colțul drept de sus cu sigla „UE” și conțin clauza de armonizare conform modelului aprobat de Guvern. Prin urmare, prima pagină se va marca cu sigla „UE”.

2. Potrivit art. 44 alin. (1) din *Legea nr. 100/2017*, pentru proiectele de legi, clauza de adoptare a actului normativ cuprinde și categoria acestora. Prin urmare, enunțul „Parlamentul adoptă prezenta lege organică” se va exclude din Capitolul I și se va indica în calitate de clauză de adoptare.

3. În conformitate cu art. 41 din *Legea nr. 100/2017*, actul normativ este format din denumire, preambul, clauza de adoptare, iar pentru proiectele cu sigla „UE” – și clauza de armonizare, dispoziții generale,”. Potrivit art. 45 din *Legea nr. 100/2017*, dispozițiile generale sunt prevederile care determină obiectul, scopul și domeniul de aplicare, orientează întreaga reglementare, explică termenii și definesc concepte. Potrivit pct. 30 din *Regulamentul privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene*, aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 1171/2018*, clauza de armonizare se include după preambul și clauza de adoptare a proiectului de act normativ. Prin urmare, clauza de armonizare se va exclude din Capitolul I și se va indica după clauza de adoptare.

4. În conformitate cu pct. 31 sbp. 2) din *Regulamentul privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene*, clauza de armonizare utilizează calificativul de apreciere a compatibilității: transpune art., lit., pct., anexa, etc. din actul Uniunii Europene în cazul transpunerii selective a

actului Uniunii Europene, în funcție de scopul specific al transpunerii, menționându-se expres componentele actului Uniunii Europene (capitolul, articolul, litera, punctul, anexa etc.) care se transpun integral. Ținând cont de prevederea dată, întru corectitudinea redactării, în clauza de armonizare cuvintele „transpune parțial” se vor exclude ca fiind excedente. Totodată, articolele din *Directiva (UE) 2022/2555 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 decembrie 2022* nu se vor lua între paranteze rotunde. Textul „art. 36” va fi succedat de prepoziția „din”. În clauza de armonizare se va indica și sursa de publicare a *Directivei (UE) 2022/2555 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 decembrie 2022*.

5. La art. 7 alin. (3) lit. h):

În avizul nr. 04/1437 din 20.02.2023, Ministerul Justiției a menționat că prevederea de la art. 7 alin. (3) lit. h) din proiectul legii, care prevede că autoritatea competentă exercită atribuțiile organului constator pentru cauze contravenționale în domeniul securității rețelelor și sistemelor informatice în conformitate cu prevederile *Codului contravențional* urmează a fi exclus, or, autoritățile care exercită atribuțiile organului constator în cauze contravenționale se indică expres în *Codul contravențional*. Totodată, s-a stipulat că propunerile ce vizează amendarea *Codului contravențional*, urmează a fi remise în adresa Ministerului Justiției, care va asigura elaborarea și definitivarea proiectului unic de modificare și completare a *Codului contravențional*, cu promovarea ulterioară a acestuia (obiecție valabilă și la art. 21 alin. (3)). Obiecția nu a fost acceptată de Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, deoarece norma de la art. 7 alin. (3) lit. h) constituie o normă de trimitere la actul normativ de bază care va reglementa competența și procedurile ce urmează a fi realizate în acest context. Autorul proiectului a menționat că, urmează să fie elaborat proiectul de lege privind modificarea unor acte normative pentru aducerea în concordanță cu Legea privind securitatea cibernetică, proiectul urmând să includă și propuneri de modificare a *Codului contravențional* în vederea atribuirii competenței respective autorității competente conform Legii privind securitatea cibernetică. Argumentul autorul proiectului nu poate fi reținut, or, după cum a menționat însăși autorul, competența de a constata contravenții se stabilește în *Codul contravențional*. Prin urmare, reiterăm obiecția din precedentul aviz. În acest context, se va revizui și art. 21 alin. (3) din proiect.

6. La art. 12:

1) La alin. (5) lit. b), cuvântul „sau” va fi succedat de cuvântul „prevăzute”.

2) Potrivit normelor de tehnică legislativă, dacă se face referință la trei elemente structurale consecutive, enumerarea se redă după următorul exemplu: „a),

b) și c)”. Prin urmare, la alin. (5) lit. b), textul „litere a)-c)” se va substitui cu textul „literele a), b) și c)”.

7. Ținând cont de obiecția expusă la pct. 6 sbp. 2) din aviz, la art. 14 alin. (1), textul „articolului 11 alineatele (1)-(3)” se va substitui cu textul „articolului 11 alineatele (1), (2) și (3)”.

8. La art. 15 alin. (2) lit. b), cuvintele „nu este în măsură” sunt lipsite de claritate, motiv pentru care, se vor revizui.

9. La art. 23 Ministerul Justiției în avizul precedent a menționat că, ținând cont de prevederile art. 41 alin. (1) lit. f) și g) din *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, prevederile de la art. 23 alin. (3) urmează a fi excluse din proiectul legii, or, acestea nu corespund caracterului dispozițiilor finale și tranzitorii, ci se referă la cerințele cărora trebuie să corespundă echipa de răspuns. Prin urmare, a fost înaintată propunerea de a indica dispoziția de la art. 23 alin. (3) în cuprinsul legii. Autorul proiectului nu a acceptat obiecția înaintată motivând că consideră judicioasă păstrarea acestuia în dispoziții finale. Ținând cont că argumentul autorului proiectului nu este întemeiat din punct de vedere juridic, obiecția se menține.

Digitally signed by Serbenco Eduard
Date: 2023.03.06 12:34:08 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Secretar de stat

Eduard SERBENCO

06.03.2023 nr. 09/2-09/2861

La număr unic 41/ME/2023

*Referitor la aprobarea proiectului de lege
privind securitatea cibernetică*

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
e-mail: secretariat@me.gov.md

La solicitarea Ministerului Economiei nr.07-519 din 27 februarie 2023, Ministerul Finanțelor a examinat repetat proiectul de hotărâre *privind aprobarea proiectului de lege privind securitatea cibernetică (număr unic 41/ME/2023)* și, conform competențelor funcționale, comunică faptul că, de principiu susține acest proiect cu următoarele propuneri și completări.

La proiectul de lege

1. Art.22:

- la alin.(1), cuvintele „mijloacele financiare alocate anual în bugetul de stat” de substituit cu cuvintele „din bugetul de stat în limita alocațiilor aprobate prin legea bugetară anuală”;

- la alin.(2) cuvintele „și în limita mijloacelor, alocate din bugetul de la care se finanțează activitatea persoanelor juridice respective” de substituit cu cuvintele „bugetul de la care se finanțează activitatea persoanelor juridice respective în limita alocațiilor aprobate prin legea/decizia bugetară anuală”.

2. Art.23, alin.(3) de exclus, deoarece stabilirea pentru Guvern a sarcinii de a asigura autoritatea competentă cu resursele necesare, nu ține cont de procesul bugetar, în conformitate cu prevederile Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, care începe cu elaborarea cadrului bugetar pe termen mediu.

Prin Legea menționată sunt stabilite responsabilitățile autorităților publice centrale în domeniul finanțelor publice, printre acestea fiind prezentarea propunerilor pentru elaborarea cadrului bugetar pe termen mediu și a proiectului legii bugetului de stat. Astfel, responsabilă de prezentare a propunerilor de alocare a resurselor necesare pentru finanțarea activității autorității competente este atribuția autorității publice centrale responsabile de realizarea politicii în domeniul securității cibernetică.

La cap.5 *Fundamentarea economico-financiară* din Nota informativă, ultimul alineat de exclus deoarece costurile indicate nu corespund realității (estimări din anul 2015).

Totodată, Ministerul Finanțelor consideră necesar examinarea oportunității fortificării capacităților instituționale ale instituțiilor deja existente (inclusiv IP STISC) întru evitarea creării instituțiilor noi, preponderent cu același profil.

Cu atât mai mult că, conform prevederilor Legii bugetului de stat pentru anul 2023 nr.359/2022 în bugetul Cancelariei de stat sunt prevăzute mijloace financiare în sumă de 3687,9 mii lei, pentru activitatea Centrului guvernamental de reacții la incidente de securitate cibernetică, gestionat de către IP STISC (HGRM nr.482/2020).

SECRETAR DE STAT

Ion GUMENE

Digitally signed by Gumene Ion
Date: 2023.03.06 17:46:31 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

*Executor: Malai Liha, tel.: (022)26-26-86
Executor: Rotaru Nina, tel.: (022)26-26-14*

Ministerul Infrastructurii
și Dezvoltării Regionale
al Republicii Moldova

Nr. 09-1291 din 02.03.2023
La nr. 07-519 din 27.02.2023

**Ministerul Dezvoltării
Economice și Digitalizării**
cancelaria@me.gov.md

Cu referire la proiectul definitivat de hotărâre privind aprobarea proiectului de lege privind securitatea cibernetică (**număr unic 41/ME/2023**), comunicăm lipsa obiecțiilor și propunerilor.

Ministru

Lilia DABIJA

Digitally signed by Dabija Lilia
Date: 2023.03.02 20:59:11 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Valeriu Gribincea, 022 250630

Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova
Ministry of Internal Affairs of the Republic of Moldova

MD 2012, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare, 75 tel. (373-22) 255-830, fax. (373-22) 255-236 e-mail: mai@mai.gov.md
www.mai.gov.md c/d 210105010370133, Ministerul Finanțelor, Trezoreria de Stat IDNO 1006601000130

Nr. 44/30-981 din 02 martie 2023
La nr. 07-519 din 27 februarie 2023

Ministerul Economiei a Republicii Moldova
(cancelaria@me.gov.md)

Copie:

Cancelaria de Stat a Republicii Moldova
(cancelaria@gov.md)

Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova (în continuare minister), a examinat solicitarea Ministerului Economiei al Republicii Moldova cu privire la avizare/expertizare repetată a proiectului definitivat de hotărâre *privind aprobarea proiectului de lege privind securitatea cibernetică (număr unic 41/ME/2023)*.

Astfel, conform misiunii sale ministerul analizează situația și problemele din domeniile de activitate gestionate, precum și elaborează politici publice eficiente în domeniile de activitate aferente și reconfirmă propunerile asupra proiectului de hotărâre *privind aprobarea proiectului de lege privind securitatea cibernetică (număr unic 41/ME/2023)* prezentate anterior prin scrisoarea 44/30 – 466 din 01 februarie 2023 care nu au fost acceptate, după cum urmează:

La proiectul de lege

Proiectul conține reglementări clare privind rolul, drepturile și obligațiile echipei de răspuns la incidentele cibernetice la nivel național, dar reieșind din prevederile art. 11 (*Măsurile de securitate ale rețelelor și sistemelor informatice ale furnizorilor de servicii*) se impune obligația furnizorului de servicii să ia măsuri tehnice și organizatorice corespunzătoare și proporționale, pentru a gestiona riscurile legate de securitatea rețelelor și a sistemelor informatice pe care le utilizează în activitatea sa, precum și obligația de a notifica echipă de răspuns la incidentele cibernetice la nivel național privind incidentele cibernetice înregistrate. Aceste activități presupun crearea/existența/extinderea Centrelor operaționale de securitate cibernetică create de furnizori de servicii, care asista beneficiarii în utilizarea sistemelor informaționale și de telecomunicații ale furnizorilor de servicii TIC în implementarea măsurilor pro active și reactive în vederea reducerii riscurilor de incidente ale securității TIC și acordarea asistenței în reacționarea la incidente, după caz cooperare și suport echipei de răspuns la incidentele „cyber”.

Ținând cont de prevederile Hotărârii Guvernului nr. 482/2020 privind aprobarea unor măsuri necesare pentru asigurarea securității cibernetice la nivel guvernamental și modificarea Hotărârii Guvernului nr. 414/2018 cu privire la măsurile de consolidare a centrelor de date în sectorul public și de raționalizare a administrării sistemelor

informaționale se stat, este de notat, că autorul nu vorbește despre CERT-urile Departamentale ale Guvernului - *CERT-departamental subdiviziune sau persoană responsabilă desemnată în cadrul entităților publice care dețin infrastructuri/sisteme de tehnologia informației și comunicații și care dispun de capacitatea necesară pentru a ține evidența operativă obligatorie și a raporta incidentele de securitate cibernetică. Entități publice ministerele, alte autorități administrative centrale subordonate Guvernului, Cancelaria de Stat și structurile organizaționale din sfera lor de competență (autoritățile administrative din subordine, serviciile publice desconcentrate și cele aflate în subordine, precum și instituțiile publice și întreprinderile de stat în care ministerul, Cancelaria de Stat sau altă autoritate administrativă centrală are calitate de fondator) și organizațiile de stat autonome înființate de Guvern. Astfel, Ministerul Afacerilor Interne, întrunește toate condițiile prenotate și reieșind din noțiunile enunțate, proiectul de lege nu stipulează care ar fi locul, acțiunile, interacțiunile, raportările, atribuțiile, obligațiunile etc. ministerului, iar proiectul de lege pune la îndoială existența unui astfel de CERT - departamental în cadrul Ministerului Afacerilor Interne.*

În acest context, propunem completarea art. 8 din Proiect cu un alineat nou care să prevadă implicarea/desemnarea reprezentanților furnizorilor de servicii critice și autorităților responsabile de domeniu în activitățile centrul guvernamental de răspuns la incidentele cibernetică în vederea bunei cooperări în realizarea activităților de răspuns la incidentele cibernetică la nivelul rețelelor și sistemelor informatice naționale.

Reieșind din cele menționate, Ministerul Afacerilor Interne, solicita respectuos luarea în calcul a obiecțiilor prezentate, intru avizarea pozitivă a proiectului de lege propus.

Secretar de stat

Digitally signed by Cecoltan Andrei
Date: 2023.03.03 13:14:31 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Andrei CECOLTAN

Executor: Victor Morari
telefon: 022-255-970

MINISTERUL APĂRĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA

șoseaua Hîncești, 84, MD-2021, mun.Chișinău
Tel.+373 22 25-20-70; Fax.+373 25-22-93
e-mail: cancelariama@armv.gov.md; web: www.army.md

Nr. 11/329 din 02.03.2023

La nr. 07-519 din 27.02.2023

Ministerul Economiei

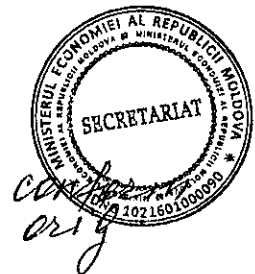
Ministerul Apărării a examinat proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de lege privind securitatea cibernetică (număr unic 41/ME/2023), autor - Ministerul Economiei, și în limita competenței funcționale, prezintă anexat propunerile de rigoare.

Anexă, pe 2 file.

Ministru

Anatolie NOSATÎ

Ex.: Alexandru BURUC
email: alexandru.buruc@army.md
tel.: 0-22-25-21-32

Document semnat electronic în conformitate cu Legea nr.124 din 19.05.2022.
Verificarea semnăturii poate fi realizată la adresa: <https://msign.gov.md>

Propunerile Ministerului Apărării la proiectul de lege privind securitatea cibernetică

Nr. d/o	Propunere	Argumentarea propunerii	NOTĂ
1.	<p>În <i>Capitolul I. Dispoziții generale, Articolul 2. Principalele noțiuni și definițiile lor, se propune:</i></p> <p><i>introducerea noțiunii de: "apărare cibernetică – acțiuni desfășurate în scopul protejării, monitorizării, analizării, detectării, contracarării agresiunilor și asigurării răspunsului oportun împotriva amenințărilor asupra infrastructurilor cibernetice destinate apărării naționale."</i></p>	<p>1. Apărarea cibernetică este o parte indispensabilă a securității cibernetice și nu poate fi tratată separat. Astfel considerăm că este necesară introducerea noțiunii de apărare cibernetică de care trebuie să cunoască toate părțile implicate în asigurarea securității și apărării cibernetice.</p> <p>2. Este de menționat că Ministerul Apărării dispune de infrastructură TIC proprie, precum și de circuite, canale și servicii ce aparțin altor autorităților publice și/sau operatorilor economici pe timp de pace în scopul asigurării activităților conform responsabilităților atribuite, precum și planificarea activităților și acțiunilor în caz de instaurare a stării de urgență, asediu și de război. Astfel că Ministerul Apărării este responsabil nu doar de propriile capacități defensive și propriul CERT pentru a-și proteja propriile rețele, dar și de infrastructura preluată de la terțe părți pentru toate situațiile expuse mai sus. Ca argument al includerii definiției propuse este și faptul că CERT-ul Ministerului Apărării (Armatei Naționale), precum și infrastructura TIC proprie, reprezintă o parte componentă a securității cibernetice naționale. Faptul dat este actual atât pe timp de pace cât și în caz de instaurare a stării de urgență, asediu și de război.</p>	
2.	<p>La Capitolul I. Dispoziții generale, Articolul 3. Domeniul de aplicare, se propune de a fi reformulat aliniatul b) din punctul 3, în următoarea redacție: „activităților desfășurate de autoritățile publice în domeniile activității speciale de investigații și urmării penale în legătură cu mentenanța rețelelor și sistemelor informatice destinate prelucrării informațiilor din aceste domenii.” și de a fi introdus un alineat nou, cu următorul conținut:</p> <p>”8) În domeniul apărării naționale:</p>	<p>1. Considerăm oportună includerea aspectelor ce țin de securitatea și apărarea cibernetică în prevederile legii date pentru a nu tergiversa timpul și clarificarea situației pe domeniul securității cibernetice. Faptul dat va facilita inițierea proceselor și procedurilor de fortificare a capacităților din domeniul securității și apărării naționale, dat fiind faptul că situația actuală presupune întreprinderea măsurilor urgente în acest domeniu.</p>	

	<p>a) Infrastructurile cibernetice și măsurile privind apărarea cibernetică a acestora se stabilesc de Guvern la propunerile Consiliului coordonator în domeniul securității cibernetice;</p> <p>b) Autoritățile și instituțiile publice, furnizorii de servicii și de infrastructuri critice destinate apărării naționale au obligația de a identifica și implementa, măsuri de apărare cibernetică și răspund de executarea acestora;</p> <p>(c) Ministerul Apărării împreună cu celelalte autorități și instituții publice asigură în timp de pace, furnizorii de servicii, de infrastructuri critice destinate apărării naționale, integrarea într-o concepție unitară a activităților la instituirea stării de urgență, asediu și de război;</p> <p>(d) Conducerea acțiunilor de apărare cibernetică în caz de instituire a stării de urgență, asediu și de război se realizează de către Centrul de reacție la incidente cibernetice al Armatei Naționale.”</p>	<p>Trebuie de menționat că apărare cibernetică reprezintă un element indispensabil de securitatea cibernetică și în final rezumă la asigurarea securității și apărării cetățenilor, mediului privat și public.</p> <p>2. În scopul reglementării domeniului de apărare cibernetică, precum și stabilirea competențelor și responsabilităților Ministerului Apărării pe domeniul dat se propune includerea expres în lege a acestui fapt.</p>	3.
	<p>Capitolul VI. Dispoziții finale și tranzitorii, Articolul 21. Intrarea în vigoare a legii și măsuri de implementare, aliniat, (1) Prezentă lege intră în vigoare pe data de 1 ianuarie 2025, se propune de reformulat prin atribuirea unui termen ce intră în vigoare de la data publicării în monitorul oficial.</p>	<p>Situația la moment presupune întreprinderea măsurilor urgente, iar faptul dat nu poate fi extins până în 2025, mai ales că implementarea prevederilor legii date presupune întreprinderea inițială a măsurilor de către autoritățile publice vizate, după care implementarea acestora de către toate părțile implicate.</p>	

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE ȘI INTEGRĂRII EUROPENE
AL REPUBLICII MOLDOVA
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS AND EUROPEAN INTEGRATION
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Str. 31 August 1989 80, MD-2012 Chișinău • Tel: (373 22) 578205 • Fax: (373 22) 232302 • <http://www.mfa.gov.md>

Nr. DI/3/041.1-2595 din 03 martie 2023
La nr. 07-519 din 27 februarie 2023

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
Copie: Cancelaria de Stat

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a examinat repetat *proiectul Hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de lege privind securitatea cibernetică (număr unic 41/ME/2023)* și, suplimentar la avizul nr. DI/3/041.1-2468 din 01 martie 2023, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele.

În urma analizei Sintezei obiecțiilor și propunerilor la proiect, se constată că autorul a argumentat motivele acceptării parțiale a propunerilor expuse de MAEIE prin avizul nr. DI/3/041.1-1029 din 27 ianuarie 2023.

Prin urmare, MAEIE comunică lipsa de propuneri suplimentare.

Digitally signed by Mîțu Mihail
Date: 2023.03.03 08:48:58 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Mihai MÎȚU
Secretar General